

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 20.04.2005
COM(2005) 156 konč.

SPOROČILO KOMISIJE SVETU

Evropska prihodnost za Kosovo

SPOROČILO KOMISIJE SVETU

Evropska prihodnost za Kosovo

1. CILJ TEGA SPOROČILA

Evropska perspektiva za Zahodni Balkan, ki je bila potrjena v Solunski izjavi junija 2003, je odprta tudi za Kosovo.¹ Pod okriljem resolucije Varnostnega sveta ZN 1244 mora Kosovo preseči svojo osamitev in sodelovati pri približevanju regije Evropi.

Za Kosovo je letošnje leto pomembno. Združeni narodi bodo opravili celovit pregled izvajanja kosovskih standardov, če bodo to dovoljevale okoliščine. To bo lahko odprlo vrata za začetek procesa, ki bo vodil k ureditvi prihodnjega statusa Kosova.

Evropska unija dejavno podpira Misijo Združenih narodov na Kosovu in NATO (KFOR) ter tesno sodeluje z začasnimi institucijami samouprave (PISG), da bi omogočila napredek Kosova pri ustvarjanju demokratične in večetnične družbe, kjer lahko vse skupnosti živijo v miru in blaginji.

Komisija lahko s konkretizacijo evropske perspektive Kosova pomembno politično prispeva k reševanju odprtih vprašanj in zagotavljanju stabilnosti celotne regije. Komisija je v predpristopnem in širitvenem procesu razvila instrumente, ki so dokazano učinkoviti. To izkušnjo bi bilo treba uporabiti pri pomoči Kosovu, da doseže prihodnost, določeno v sklepih Sveta za splošne zadeve z dne 21.-22. februarja,² in pri zagotavljanju, da se enaki standardi uporabljajo po celi regiji.

Svet za splošne zadeve in zunanje odnose z dne 21.-22. februarja 2005 je pozval Evropsko komisijo, VP/GS in predsedstvo, da z Združenimi narodi in drugimi pomembnimi akterji preuči, kako bi v prihodnosti Evropska unija lahko sodelovala pri prizadevanju mednarodne skupnosti na Kosovu za izvajanje resolucije 1244, pri celoviti oceni izvajanja standardov ter pri kasnejših fazah procesa. To sporočilo je prispevek k tej preučitvi, usmerjeno na področja pristojnosti Skupnosti v okviru pristojnosti Komisije.

To sporočilo se osredotoča predvsem na gospodarske vidike razvoja Kosova, izgradnjo institucij, pomoč ES in regionalni okvir. Vsi ti dejavniki so del širšega okvira, ki vključuje varnostne razmere, politično legitimnost in pomiritev med skupnostmi. Brez varnosti in pomiritve naložb ne bo, in Kosovo bo ostalo odvisno od pomoči. Komisija je pripravljena zagotoviti svoj prispevek k tem vprašanjem, v sodelovanju z drugimi institucijami EU.

¹ Zdaj Kosovo upravlja UNMIK na podlagi resolucije VSZN 1244 (1999).

² „Svet je tudi poudaril, da se Kosovo ne more vrniti v stanje, kot je bilo pred letom 1999. Njegova prihodnost se lahko oblikuje le v obliki večetničnega in demokratičnega Kosova, ki zagotavlja učinkovito zaščito manjšin, ohranja kulturno in versko dediščino vseh skupnosti ter spoštuje pravico beguncev in razseljenih oseb do vrnitve, kar prispeva k stabilnosti regije in je zavezano vrednotam in standardom EU.“

2. PRISPEVEK EVROPSKE KOMISIJE K SPLOŠNI ZAVEZI EU GLEDE KOSOVA

Evropska unija je zavezana Kosovu od začetka konflikta leta 1999 z obsežnimi finančnimi in političnimi prizadevanji za trajni mir in demokracijo. Evropski svet v Kölnu je junija 1999 poudaril zavezo EU glede vodilne vloge pri obnovi Kosova. Takoj po koncu konflikta je Evropska komisija zagotovila nujno humanitarno pomoč v višini 378 milijonov eurov. Vzpostavila je delovno skupino za izvajanje prvih programov obnove; povezala je ukrepe pomoči z dolgoročnimi razvojnimi programi, ki jih izvaja *Evropska agencija za obnovo* (doslej več kot 1 milijardo eurov) in prispevala 65 milijonov eurov v obliki izredne finančne pomoči konsolidiranemu proračunu Kosova. EU se je tudi zavezala, da bo sodelovala pri Začasni administraciji Združenih narodov na Kosovu (UNMIK), ustanovila je svoj steber IV in doslej prispevala čez 100 milijonov eurov za administrativne izdatke.

Vendar pa je šest let po konfliktu stabilnost ozemlja še vedno krhka. Mirnost, ki jo je kazalo prebivalstvo po odločitvi, ki jo je marca 2005 sprejel takratni predsednik vlade Haradinaj, o sodelovanju z Mednarodnim kazenskim sodiščem za bivšo Jugoslavijo, dokazuje napredek demokratične stabilnosti Kosova, vendar pa ga ekstremistična dejanja še vedno lahko prekinijo. Politični in tehnični kapital Komisije je treba ponovno aktivirati, da se okrepi gospodarski razvoj in dolgoročna evropska perspektiva Kosova.

3. DOLGOROČNA PERSPEKTIVA EVROPSKE PRIHODNOSTI KOSOVA

Od Evropskega sveta v Solunu naprej je možnost evropske integracije v središču naše politike do Kosova in do Zahodnega Balkana kot celote v okviru Stabilizacijsko pridružitvenega procesa (SAP). Pomembno je, da ob začetku približevanja njegovih sosed Evropi Kosovo ne zaostaja.

V *Evropskem partnerstvu* za Kosovo, sprejetem junija 2004³ so oblikovani ukrepi za doseg izvajanja standardov. Oblasti na Kosovu so se odzvale z Akcijskim načrtom, ki: 1) opredeljuje ukrepe za izvajanje prednostnih standardov in druge ukrepe; 2) ocenjuje stroške za vlado Kosova; in 3) navaja pomoč, ki je potrebna za celovito presojo standardov ter, dolgoročno, za načrt približevanja Evropi. Ta akcijski načrt je treba redno posodobljati in jasno izraziti njegove povezave s proračunom, da bo postal ključni instrument, ki vodi delovni program vlade.

Mehanizem sledenja Stabilizacijsko pridružitvenemu procesu (STM) ponuja forum za razprave o napredku Kosova pri izvajanju Evropskega partnerstva. Komisija namerava spremljati napredek pri izvajanju standardov ZN za krepitev splošne ozaveščenosti EU o razmerah. Komisija namerava razširiti tehnične sektorske skupine v okviru STM zaradi poglobitve strokovnih razprav med ministrstvi in službami Komisije.

V svojih *letnih poročilih o Stabilizacijsko pridružitvenem procesu* bo jeseni 2005 Komisija ocenila napredek Kosova ter znova preučila priporočila v Evropskem partnerstvu.

³ Sklep Sveta 2004/520 (ES)

Za doseg končnega cilja Stabilizacijsko pridružitvenega procesa, ki je vključitev v Evropsko unijo, mora EU vzpostaviti *pogodbene odnose* s svojimi partnerji. Možnost izpogajanja dokončnega Stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma s Kosovom trenutno ne obstaja. Vendar je Komisija zavezana preučevanju ustvarjalnih načinov za zagotavljanje, da bo lahko Kosovo v polnosti koristilo vse instrumente EU, in glede na izid pogovorov o statusu, v ustreznem času sklenilo pogodbene odnose z Unijo, kot bo primerno.

4. GOSPODARSKI RAZVOJ

Srednje in dolgoročna stabilnost Kosova je odvisna od njegovega gospodarskega razvoja. Čeprav je od leta 1999 viden napredek, Kosovo ostaja najrevnejša regija na Zahodnem Balkanu. Prebivalstvo, ki šteje okoli 1,9 milijona, ima zelo nizek BDP na prebivalca, tj. okoli 1.000 eurov. Po podatkih statističnega urada Kosova iz leta 2003 je stopnja brezposelnosti okoli 50%. Za izboljšanje življenjskih pogojev ter zmanjšanje revščine in brezposelnosti potrebuje kosovsko gospodarstvo daljše obdobje hitre rasti. Vendar pa gospodarska rast na Kosovu te zahteve ne izpolnjuje. Negotovost glede prihodnjega statusa Kosova je nedvomno resna ovira za gospodarski razvoj; vendar pa njegove gospodarske težave ne morejo čakati rešitve vprašanja statusa.

4.1. Poživitev rasti na Kosovu

Globoko zakoreninjeni gospodarski in socialni problemi na Kosovu predstavljajo hude izzive za UNMIK (predvsem steber IV) inčasne institucije samouprave. Potrebno je tesno sodelovanje za reševanje gospodarskih prednostnih nalog, opredeljenih v Izvedbenem načrtu za standarde na Kosovu in Evropskem partnerstvu.

Komisija bo po potrebi zagotovila svetovanje glede politike, tehnično in finančno pomoč, da bi:

- podprla vladno pripravo celovitega *Programa za razvoj Kosova* in za vzpostavitev trajnostnega finančnega okvira v obliki *Srednjeročnega okvira izdatkov*, ki je bistven za dosledno načrtovanje proračuna in za odpravljanje netrajnostnega proračunskega primanjkljaja. Srednjeročni okvir mora konsolidirati finančne potrebe resornih ministrstev in javnih podjetij (vključno z vlaganji, opredeljenimi v Programu javnih vlaganj). To je treba vzpostaviti v tesnem sodelovanju z MDS in Svetovno banko.
- nadalje podprla dokončanje mandata kosovske Agencije za privatizacijo, da *privatizira družbena podjetja*, tako da se premoženje lahko začne hitro produktivno uporabljati. Komisija bo tudi podprla vključitev in prestrukturiranje *podjetij v javni lasti*, zlasti komunalnih objektov. Treba je zagotoviti priporočila, izdelana pri revizijah teh podjetij in hitri zaključek trenutnih preiskav s strani Urada za notranji pregled nad delovanjem pri OLAF/UN.
- podprla oblikovanje bolj *spodbudnega okolja za zasebni sektor*, zlasti z *omogočanjem razvoja malih in srednje velikih podjetij* (MSP). Od leta 2003 naprej je Kosovo zavezano načelom Evropske listine za mala podjetja, vendar njegovo zmožnost izvajati Listino še vedno ovirajo proračunske in administrativne

omejitve. Potreben je večji napredek pri razvoju financiranja MSP; storitev za podporo podjetništva; modernih, hitrih in poceni sistemov za registracije podjetij in izdajanje dovoljenj; izobraževanja na področju podjetništva; in namenske infrastrukture za spodbujanje podjetij. Sprejem srednjeročne strategije za MSP bi pripomogel k tem prizadevanjem.

- pomagala Kosovu oceniti *politiko javnega notranjega finančnega nadzora in zunanje revizije* v skladu z mednarodnimi standardi in najboljšo prakso, skladno z EU.
- še naprej pomagala UNMIK in začasnim institucijam pri usklajevanju zakonodaje in postopkov v carinskih storitvah in obdavčevanju s standardi in najboljšo prakso EU. podprla Ministrstvo za finance in gospodarstvo pri usposabljanju na področju oblikovanja finančne in proračunske politike ter izboljšanju pobiranja davkov, predvsem DDV.
- še naprej zagotavljala pomoč za razvoj *trajnostnega in skladnega statističnega sistema* s podporo EUROSTAT, predvsem z usposabljanjem Statističnega urada Kosova za razvoj nacionalnih računov. Komisija bo tudi natančno spremljala *prvi popis prebivalstva in gospodinjstev na Kosovu*. Pri tem prizadevanju morajo oblasti pazljivo preučiti časovni raspored in pripravljalne ukrepe za popis zaradi zagotovitve, da so verodostojni in celotno izvedeni skladno z mednarodnimi standardi. Prizadevanja Statističnega urada, da bi razvil trajnostne nacionalne račune ne smejo biti oslABLJENA zaradi povečane osredotočenosti na popis.

4.2. Prizadevanje za popolno vključitev Kosova v gospodarstvo v regiji

V okviru resolucije Varnostnega sveta ZN 1244 sodi sodelovanje Kosova v regionalnih forumih in izpogajanje mednarodnih sporazumov v pristojnost UNMIK, začasne institucije samouprave. Vendar pa morajo pri teh pobudah sodelovati resorna ministrstva, da se zagotovi, da je vlada Kosova v celoti sposobna izpolniti svoje obveznosti v okviru Ustavnega okvira za samoupravo.

Trgovina Komisija bo še naprej pomagala Kosovu, da najbolje izkoristi *Avtonomne trgovinske ukrepe*,⁴ ES, predvsem s podpiranjem trgovinske in carinske politike, zdravstvenih in fitosanitarnih zahtev ter strukturne reforme za izboljšanje izvozne baze. V primernem času Komisija lahko ponovno prouči pogoje, ki se uporabljajo za uvoz tekstila iz Kosova.

Komisija bo še naprej podpirala UNMIK v njegovi zavezi, da izpogaja in izvaja bilateralne sporazume o prosti trgovini z zainteresiranimi sosedami – ob upoštevanju fiskalnih omejitev – v okviru *Memoranduma k Paktu stabilnosti o liberalizaciji in omogočanju trgovine v Jugovzhodni Evropi*. Tako bo Kosovo lahko imelo koristi od liberalizacije trgovine v regiji.

Okolje Komisija bo spodbujala sodelovanje Kosova pri obstoječih *okoljskih regionalnih pobudah*, kot je Regionalni okoljski program obnove za Jugovzhodno Evropo (REREP) in Mreža okoljske skladnosti in uveljavljanja za pristop (ECENA).

⁴ Uredba Sveta (ES) št. 2007/2000

Energija Zaradi zemljepisne lege v osrčju Balkana in obsežnih nahajališč premoga Kosovo lahko igra pomembno vlogo pri razvoju *Regionalnega energetskega trga*. Najsodobnejša tehnologija čistega premoga za proizvodnjo elektrike bi lahko uporabila primerjalno prednost Kosova. Zaradi pričakovane vrzeli v dobavi elektrike v regiji so razvojne možnosti na tem območju obetavne – pod pogojem izčrpane presoje vplivov na okolje. Komisija bo pomagala Ministrstvu za energetiko razviti strategijo, ki črpa iz svojih primerjalnih prednosti.

Komisija je omogočila vključitev UNMIK, ki zastopa Kosovo, v Pogodbo o ustanovitvi Skupnosti za energijo za Jugovzhodno Evropo, ki bo sklenjena letos. Komisija si bo prizadevala zagotoviti, da bo Kosovo zastopano v vseh telesih, ki imajo vlogo pri reformi energetskega trga in urejanju funkcij, ki vplivajo na Kosovo.

Promet Regionalne pobude, kot je *izvajanje Memoranduma o soglasju o razvoju temeljnega regijskega prometnega omrežja v Jugovzhodni Evropi*, katerega podpisnik je UNMIK v imenu Kosova, vključujejo razvoj prometa na Kosovu.

Letalstvo Evropska komisija je pridružila Kosovo nedavno začeti pobudi, ki razširja *Enotno evropsko nebo in skupno evropsko letalsko območje na Zahodni Balkan*.

Telekomunikacije Sektor elektronskih komunikacij igra pomembno vlogo pri splošnem gospodarskem razvoju. Kosovo bo močno udeleženo pri regionalnih pobudah za pripravo na sprejetje *pravnega reda* za elektronske komunikacije.

Zaradi spremljanja napredka bo Komisija s kosovskimi oblastmi vzpostavila redni dialog o gospodarskih zadevah v okviru srečanj Mehanizma sledenja Stabilizacijsko pridružitvenemu procesu.

5. VZPOSTAVLJANJE INSTITUCIONALNE USPOSOBLJENOSTI

Evropska perspektiva mora postati sestavni del vseh politik na Kosovu. Pomemben korak naprej je bila vzpostavitev *Urada za evropske integracijske procese* pri kabinetu predsednika vlade, s podporo EU. Urad tesno sodeluje z Uradom za evropske integracije pri UNMIK in Uradom za usklajevanje strategije v okviru SRSG. Načrti za ustanovitev *Odbora za evropske integracije* v okviru kosovske Skupščine predstavljajo pozitiven razvoj dogodkov.

5.1. Sodelovanje z institucijami, da bi jih približali evropskim standardom

Eden največjih izzivov za Kosovo bo vzpostavitev v celoti delujočih uprav, sposobnih za izpolnjevanje potreb državljanov. Potrebna je splošna reforma javne uprave.

EU pomagačasni vladi v okviru njenih trenutnih pristojnosti okrepiti pristojnost in odgovornost ministrstev. V letu 2005 bo Komisija prispevala k izvajanju Projekta za oceno usposobljenosti na Kosovu. Od leta 2006 naprej bo program tesnega medinstitucionalnega sodelovanja omogočal strokovnjakom iz držav članic EU, da sodelujejo z institucijami kot svetovalci.

Napredek na področju svobode, varnosti in pravičnosti je bistvenega pomena za spoštovanje pravne države, človekovih pravic in pravic manjšin ter gospodarskega

razvoja. Vpliva na napredek Kosova na številnih področjih. Ključnega pomena je boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Do nadaljnje razjasnitve načrtov UNMIK za prihodnje prenose na področju gospodarskega razvoja (vključno s carino), policije in pravosodja je Komisija namenila sredstva za pomoč lokalnim institucijam pri pripravi vodenja novih nalog na teh področjih.

Urad za izmenjavo informacij o tehnični pomoči (TAIEX) bo pomagal začasni vladi, da poveča svojo usposobljenost za pripravo zakonodaje, skladne s standardi EU in pomagal pri njenem izvajanju in uveljavljanju. Komisija bo tudi financirala ustanovitev regionalne visoke šole za reformo javne uprave in tako javnim uslužbencem na Kosovu dala priložnost, da izkoristi programe usposabljanja s sodelavci drugod po regiji.

Poleg tega je ključni element demokratizacije razvoj svobodnih, neodvisnih in profesionalnih medijev. V sodelovanju s Svetom Evrope bo Evropska komisija spremljala skladnost z evropskimi standardi o medijih.

5.2. Podpora Misiji Združenih narodov na Kosovu

Evropska unija bo še naprej močno politično in finančno podpirala UNMIK, predvsem s financiranjem stebra IV. Pojasnitev vloge in nalog tega stebra med Evropsko komisijo in UNMIK, s potrditvijo sedeža ZN, bo pripomogla k izboljšanju njegove učinkovitosti. Ta mandat bo omogočil SRSG jasno hierarhijo dajanja navodil pri dejavnostih stebra v okviru resolucije Varnostnega sveta ZN 1244. To bo povečalo učinkovitost stebra IV in mu pomagalo pri sodelovanju z drugimi stebri UNMIK in kosovsko vlado.

5.3. Prihodnja prisotnost EU na Kosovu

Od vzpostavitve okrepljene prisotnosti EU na Kosovu leta 2004 vodja Urada za zvezo Evropske komisije in osebni predstavnik VP/GS tesno sodelujeta z Evropsko agencijo za obnovo in državami članicami EU.

Svet za splošne zadeve z dne 21.-22. februarja je pozval GS/VP in Komisijo, da razmisli o prihodnjem prispevku EU v srednjeročnem obdobju. V okviru teh razmišljanj si bo Komisija prizadevala zagotoviti, da bo bodoča mednarodna prisotnost racionalizirana in integrirana, da ne bo nadomeščala lokalnih akterjev, in da bo omogočala napredek Kosova v Stabilizacijsko pridružitvenem procesu. Ta razmišljanja morajo vključevati finančne posledice za proračun Skupnosti.

6. FINANČNA POMOČ

Kosovo ima obsežne potrebe po pomoči tako na področju izgradnje institucij kot na področju financ, zlasti na področju vzdrževanja infrastrukture in vlaganj. Glede na šibko fiskalno stanje, se bo Kosovo v srednjeročnem obdobju še naprej moralo zanesti na donatorsko podporo. Če naj Komisija izpolni svoja politična prizadevanja, bo morala zagotoviti usklajen pritok denarnih sredstev. Kosovo bo v letih 2005-2006 upravičeno do dodatnih 114 milijonov evrov iz *Pomoči Skupnosti za obnovo, razvoj in stabilizacijo* (CARDS). Ta pomoč se trenutno osredotoča na izgradnjo institucij, zlasti za izvajanje kosovskih standardov.

Leta 2007 bo ureditev *predpristopnih instrumentov* (IPA) nasledila ureditev CARDS. Ureditev IPA je oblikovana za podporo napredku regije v zvezi s pristopom. Ta instrument bo omogočil fleksibilnost pri odzivu na razvijajoče se potrebe. Komisija bo za odziv na prihodnji potek dogodkov imela na razpolago tudi druge instrumente RELEX.

Tehnična pomoč in izgradnja institucij sta pomembni, nista pa sami po sebi zadostni za pospeševanje gospodarskega razvoja. Potrebna so tudi osnovna vlaganja v infrastrukturo.

Komisija je pripravljena preučiti možnost dodelitve izjemne *proračunske pomoči* Kosovu, v sodelovanju z MDS, Svetovno banko in bilateralnimi donatorji. Ta pomoč bo odvisna od presoje potreb, osnovane na zanesljivem Srednjeročnem okviru izdatkov in na napredku pri strukturalnih reformah.

V tesnem sodelovanju s stebrom IV UNMIK in začasnimi institucijami samouprave bo Komisija začela dejavnosti s ciljem spodbuditi vlaganja na Kosovo, z aktiviranjem mednarodnih finančnih institucij – predvsem Evropske investicijske banke – kakor tudi donatorjev in mednarodnih investitorjev. Države članice EU in Multilateralna agencija za naložbena jamstva tudi lahko pomagajo zgraditi zaupanje vlagateljev prek zagotavljanja *programov naložbenih jamstev*.

Bistveno bo izboljšano *usklajevanje donatorjev*. Začasne institucije bi morale preiti s pristopa, osnovanega na neodvisnih projektih na pristop, ki upošteva javni sektor kot celoto, kar omogoča daljši časovni vidik za oblikovanje študij in ocen rentabilnosti, tveganja in trajnosti. Začasna vlada bi morala prevzeti vodstvo v dialogu z donatorji, da se zagotovi vključenost upravičenih partnerjev in institucij, kakor tudi primerno upoštevanje absorpcijske sposobnosti. Pogojenost z določenimi merili uspešnosti in reformami bo v prihodnosti igrala bolj pomembno vlogo.

7. KOSOVO IN REGIJA: SKUPAJ PROTI EVROPI

Zaradi tesne povezanosti med stabilnostjo Kosova in sosednjih držav je njegova prihodnost ključ do splošnega uspeha politike EU na Balkanu. Kosovo mora postati tvorni partner na Zahodnem Balkanu, ki ne ogroža varnosti ali blaginje v regiji. Poleg zaveze EU in njene pomoči Kosovu, morajo tudičasne institucije samouprave pokazati globoko zavezo za dobro upravljanje in vzpostavitev ustreznega upravnega sodelovanja s sosedami, da se zmanjša ogroženost javne varnosti in utemeljijo čezmejne gospodarske dejavnosti v regiji

7.1. Spodbujanje regionalnih pobud

Prek regionalnega programa CARDS EU podpira regionalne pobude na širokem spektru področij. Od leta 2005 naprej bo Komisija pospeševala organizacijo regionalnih dogodkov na Kosovu, ter spodbujala partnerje iz EU in Zahodnega Balkana, da v celoti vključijo Kosovo v druge regionalne pobude. Prvi primer leta 2005 bo organizacija regionalnega koordinacijskega srečanja *Evropske listine za mala podjetja* v Prištini 27.-29. aprila.

7.2. Približevanje Evrope prebivalcem Kosova

Kosovo mora priti iz osamitve zaradi zagotovitve, da so njegovi prebivalci sestavni del evropske družine. Civilna družba Kosova potrebuje široke stike s civilnimi družbami drugod po Evropi. Države članice imajo pri tem lahko ključno vlogo, nenazadnje prek *povečanja konzularne zmogljivosti za obravnavanje vizumskih vlog*, tako da hitreje pride do odločitve o izdajanju vizumov.

Kosovo ima najmlajše prebivalstvo v Evropi. Mladina je njegovo glavno premoženje, z vidika gospodarskega razvoja, kakor tudi sprave, vendar pa je dobra uporaba tega premoženja odvisna od večje pomoči za reforme izobraževanja. Komisija je v Prištini odprla urad programa visokošolskega izobraževanja TEMPUS, in spodbuja študente s Kosova, da se prijavijo na magistrske programe *Eramus Mundus* v EU.

7.3. Spodbujanje vrnitve razseljenih oseb v notranjosti in trajnost manjšin

Etnično spodbujeno nasilje je popolnoma nesprejemljivo. Neredi, ki so se zgodili marca 2004 se ne smejo nikoli ponoviti. Oblikovanje stabilne, varne in večetnične družbe na Kosovu je v osrčju političnih prizadevanj EU. Storitve je treba še veliko korakov, preden bo Kosovu uspelo ustvariti družbo, ki v celoti spoštuje ljudi iz vseh etničnih okolij. Urad UNMIK za vrnitve in skupnosti mora zagotoviti razvoj trajnostnega procesa vrnitev in boljše okolje za vse skupnosti Kosova, v tesnem sodelovanju z novoustanovljenim Ministrstvom za vrnitve in skupnosti, začasnimi institucijami samouprave, in drugimi glavnimi interesnimi skupinami, kot je UNHCR in mednarodni donatorji. Komisija v tesnem sodelovanju s Svetom Evrope tudi sodeluje pri pomoči organom Kosova pri *obnovi kulturnih in verskih spomenikov*.

7.4. Odnosi z Beogradom

Evropska unija je jasno povedala, da je odprt in tvoren dialog med Beogradom in Prištino edina pot naprej. „Neposredni dialog“ se je začel oktobra 2003, prvo srečanje delovnih skupin za energijo in za pogrešane osebe je bilo na začetku marca 2004. Vendar pa je nasilje, ki je sledilo, ta pozitivni začetek ustavilo. Ta srečanja se bodo zdaj ponovno začela, EU pa bo zagotovila predsednika za delovno skupino za energijo.

EU dosledno spodbuja vse skupnosti, da v celoti sodelujejo v začasnih institucijah samouprave, ker je to najboljši način zagotovitve, da se obravnavajo njihova legitimna vprašanja. Vodje kosovskih Srbov lahko ponudijo tvoren prispevek k reformi lokalne samouprave ter varnosti in svobodi gibanja. Poleg tega morajo igrati pozitivno vlogo pri ponovni vzpostavitvi dialoga in vključitvi Beograda v prihodnost Kosova.

EU je Beogradu zagotovila, da njegova lastna prizadevanja za vključevanje ne bodo odložena zaradi reševanja statusa Kosova. Tvorna vključitev na Kosovu bi celo olajšala njegovo lastno pot proti Evropski uniji. Tako Beograd kot Priština morata izkoristiti sijajno priložnost, ki jo ponuja evropska perspektiva, ki si jo delita, za to da poiščeta osnovo za dialog in sodelovanje.

8. SKLEPI

S tem sporočilom se Komisija zavezuje, da bo: 1) posvečala pozornost posebnim razmeram in potrebam na Kosovu, da bo napredoval v okviru Stabilizacijsko pridružitvenega procesa; 2) nadalje aktivirala sredstva in strokovno znanje Komisije, da bo bolj usmerjena v prihodnost pri podpori razvojnih in reformnih potreb Kosova; in 3) aktivno vključena v posvetovanja na najvišji stopnji z glavnimi mednarodnimi akterji zaradi oblikovanja usklajenega političnega pristopa za Kosovo.

Komisija namerava prispevati k izvajanju resolucije Varnostnega sveta ZN 1244 s podpiranjem začasnih institucij samouprave pri učinkovitem in odgovornem upravljanju javnih zadev Kosova. Poleg tega bo Komisija tesno sodelovala z GS/VP in predsedstvom, kot je to zahteval Svet za splošne zadeve z dne 21.-22. februarja. Še naprej bo v okviru ustreznih teles, ki bodo vodila razprave o statusu, prispevala k zagotavljanju, da evropska perspektiva za Kosovo postane obvladljiva realnost.

Zaradi zagotovitve ponovne spodbude pri udeležbi EU na Kosovu in uspešnega izvajanja ukrepov, opisanih v tem sporočilu, bo moral proračun ES zagotoviti ustrezna finančna sredstva in države članice bodo morale okrepiti svoja bilateralna prizadevanja. Komisija poziva ZN, da potrdi dogovorjeni mandat za steber IV UNMIK.

Komisija bo še naprej pomagala Kosovu pri napredovanju glede njegovih evropski prizadevanj, pod pogojem da politični voditelji Kosova pokažejo jasno zavezo spoštovanja demokratičnih načel, človekovih pravic, zaščite manjšin pravne države, tržne gospodarske reforme in vrednot, na katerih temelji Evropska unija.⁵ Konec koncev je prihodnost Kosova v rokah njegovih prebivalcev. Nič jim ne sme biti preveč pri zagotavljanju izvajanja standardov, ki so bistveni predpogoji za uresničitev njihovega cilja vključitve v Evropo.

⁵ Kot je izraženo v pogojih SAP, navedenih za Zahodni Balkan v Svetu za splošne zadeve iz aprila 1997.